

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Дар бораи ҳифзи иҷтимоии шаҳрвандоне, ки бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил зарар дидаанд

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2007, №3, мод.175; соли 2008, №10, мод.820)

Бо Қарори Маҷлиси намоёндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 20-уми декабри соли 2006, № 427 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2006, № 12, мод. 632) қабул гардидааст.

Бо Қарори Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 22-юми феввали соли 2007, № 284 (Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2007, № 2, мод.84) ҷонибдорӣ гардидааст.

БОБИ I. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мақсади Қонуни мазкур

Мақсади Қонуни мазкур ҳифзи ҳуқуқи манфиатҳои шахсоне мебошад, ки дар минтақаҳои таъсири омилҳои номусоиди бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил 26 апрели соли 1986 бавучудода зарар дидаанд ва ё дар рафти оқибатҳои ин фалокат ширкат варзидаанд, инчунин қўдаконе, ки падар ё модарашон ба таъсири шуоъхӯрии радиатсионӣ ва таъсири ирсӣ дучор гардидаанд.

Моддаи 2. Мафҳумҳои асосӣ

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода мешаванд:

- **дастирии давлатии шаҳрвандони бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил зарардида (минбаъд - шаҳрвандони зарардида)** – низоми чораҳои иҷтимоӣ, иқтисодӣ, ҳуқуқӣ, тиббӣ ва ташкилию техникаии аз тарафи давлат кафолат додашудае, ки оқибатҳои манфии таъсири радиатсиониро ҷуброн карда, ҳифзи саломатии шаҳрвандони зарардида ва шароити мусоиди зиндагии онҳоро таъмин менамоянд;

- **минтақаи ҷудокунӣ** - минтақае, ки солҳои 1986-1987 минтақаи 30-километра номида шуда, аз соли 1988 бошад, минтақаи зарардидаи ҳудудҳои Федератсияи Россия, Украина ва Белоруссия ном гирифт, ки аз он ҷо аҳоли тибқи меъёрҳои бехатарии радиатсионӣ соли 1986 кўчонида шуда буд;

- **андозаи шуоъафканӣ** - андозаи қувваи афканишоти иондор, ки бо назардошти ҳассосияти узву бофтаҳои гуногун ба бадан таъсир расонидааст;

- **бемории шуоъ** - беморие, ки хангоми шуоъхӯрии организми инсон таҳти таъсири аз ҳадди имконпазир зиёди радиатсия ба вучуд меояд;

- **кўчонидани аҳоли** - аз ҷойҳои хавфнок муваққатан ба ҷойҳои бехавф кўчонидани аҳоли.

Моддаи 3. Қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳифзи иҷтимоии шаҳрвандоне, ки бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил зарар дидаанд

Қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ҳифзи иҷтимоии шаҳрвандоне, ки бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил зарар дидаанд, ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, санадҳои дигари меъерии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, иборат мебошад.

Моддаи 4. Гурӯҳҳои шахрвандоне, ки бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил зарар дидаанд

Ба гурӯҳҳои шахрвандоне, ки бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил зарар дидаанд, шахсони зерин дохил мешаванд:

а) шахсоне, ки дар вақти фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил дар минтақаи чудокунӣ истиқомат мекарданд, дар минтақаи чудокунӣ сафари хизматӣ доштанд, хизматчиёни ҳарбӣ ва ҳайати шахсии фармондеҳиву қатории мақомоти корҳои дохилӣ, ки дар ин минтақа хизмат кардаанд, инчунин шахсоне, ки соли 1986 ва солҳои минбаъда аз минтақаи чудокунӣ, ки ҷои зисти доимиашон буд, ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ихтиёран кӯчида омадаанд ё кӯчонида шудаанд, аз ҷумла кӯдаконе, ки хангоми кӯчидан дар батни модар буданд;

б) шахрвандоне, ки дар рафъи оқибатҳои фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил иштирок кардаанд, аз ҷумла:

- шахрвандони муваққатан ба сафари хизматӣ фиристода, ки дар рафъи оқибатҳои фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил иштирок кардаанд ва (ё) дар ин давра дар ҳудуди минтақаи чудокунӣ бо дигар корҳо машғул буданд;

- хизматчиёни ҳарбӣ, аз ҷумла низомиёни шомили ҷузъу томҳои махсуси наҷотбахш ва шахсони ӯҳдадори ҳарбӣ, ки махсус барои ҳамин мақсад даъват шуда, сарфи назар аз маҳалли ҷойгиршавӣ ва иҷрои корҳои вобаста ба рафъи оқибатҳои фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил ҷалб гардида буданд, инчунин шахсони роҳбарикунанда ва ҳайати қатории мақомоти корҳои дохилӣ, ки солҳои 1986-1991 дар минтақаи чудокунӣ хизмат мекарданд ва (ё) дар нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил бо дигар корҳо машғул буданд;

в) шахсони дар бандҳои «а» ва «б» ҳамин модда нишондодашуда, ки ба бемории шуоъзада ва бемориҳои дигари вобаста ба фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил ё корҳои рафъи оқибатҳои ин фалокат гирифта шудаанд;

г) шахсони дар бандҳои «а» ва «б» ҳамин модда нишондодашуда, ки бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил ё корҳои рафъи оқибатҳои ин фалокат маъҷуб шудаанд;

д) кӯдаконе, ки аз падар ё модари зарардида, инчунин наврасоне, ки тибқи ҳулосаи мақомоти салоҳиятдори тиббӣ аз наслҳои минбаъдаи гирифтори бемориҳои ирсии вобаста ба фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил таваллуд ёфтаанд;

е) оилаҳои бесаробонмондаи шахсоне, ки бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил зарар дидаанд.

Моддаи 5. Дастгирии давлатии ҳифзи иҷтимоии шахрвандоне, ки бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил зарар дидаанд

Дастгирии давлатии ҳифзи иҷтимоии шахрвандони зарардида дар асоси тадбирҳои зерин ба роҳ монда мешавад:

- бо тартиби муқаррарнамудаи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷуброни товони зараре, ки ба саломатии шахрвандони ҷудогона расидааст;

- ба қайд гирифтани шахсони зарардида ва тартиб додани феҳристи давлатии тиббии ченкунии андозаи шуоъафканӣ;

- таҳия ва амалӣ гардонидани механизмҳои муайянкунии сабабҳои беморӣ ва маъҷубӣ бар асари оқибати ин фалокат;

- таҳия ва амалигардонии усули илман асосноки ҳисоби ҷудогонаи андозаи шуоъхӯрии шахрвандон аз лаҳзаи сар задани ин фалокат;

- муайян намудани мақоми шахсоне, ки гирифтори таъсири фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил шудаанд, инчунин таҳия ва амалӣ намудани чораҳо барои ҳифзи иҷтимоии онҳо вобаста ба гурӯҳҳои муқарраршудаи зарардидагон;

- ташкили механизми имтиёзноки фаъолияти муассисаҳои тиббии давлатӣ, санаторию курортӣ, ки масъалаҳои ҳифзи саломатии шахрвандони зарардидаро бевосита ҳаллу фасл мекунад;

- бо мақсади маблағгузории иловагӣ барои ҳифзи иҷтимоии шахрвандони зарардида ташкил намудани фондҳои махсус;

- амалӣ намудани дигар имтиёзҳои, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ кардааст.

БОБИ II. ҲУҚУҚҶОИ ШАҲРАВАНДОНЕ, КИ БАР АСАРИ ФАЛОКАТИ НЕРҶҶОҶИ БАРҚИ АТОМИИ ЧЕРНОБИЛ ЗАРАР ДИДААНД

Моддаи 6. Ҳуқуқи шаҳравандони бар асари фалокати нерҶҶоҶи барқи атомии Чернобил зарардида ба ҳифзи саломатӣ

Шаҳравандони зарардида дар муассисаҳои тиббии давлатӣ тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳифзи саломатӣ ҳуқуқ доранд.

Иштирокчиёни рафъи оқибатҳои фалокати нерҶҶоҶи барқи атомии Чернобил, ки саломатиашон осеб надидааст, ҳар сол аз муоинаи тиббӣ ба таври ройгон дар муассисаҳои тиббии давлатӣ мегузаранд.

Моддаи 7. Ҳуқуқи шаҳравандони бар асари фалокати нерҶҶоҶи зарардида ба ҷубронпулӣ ва имтиёзҳо

Давлат ба шаҳравандони зарардида ҷубронпулӣ ва имтиёзҳои дар Қонуни мазкур пешбинишударо кафолат медиҳад.

Агар шаҳравандони зарардида бо якҷанд асос ба гирифтани ҷубронпулӣ ва имтиёзҳои дар қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинишуда ҳуқуқ дошта бошанд, ба онҳо ҳуқуқи интихоби яке аз ин ҷубронпулӣ ва ё имтиёзҳо дода мешавад.

Шаҳравандони хориҷӣ ва шахсони бешаҳраванди зарардида, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон доимӣ истиқомат мекунанд, аз ҷубронпулӣ ва имтиёзҳои пешбинишудаи Қонуни мазкур ва шартномаҳои байналмилалӣ, ки Тоҷикистон онҳоро эътироф намудааст, истифода мебаранд.

Моддаи 8. Ҷубронпулӣ ва имтиёзҳо ба шаҳравандоне, ки бар асари фалокати нерҶҶоҶи барқи атомии Чернобил зарар дидаанд

Ба шаҳравандони зарардида ҷубронпулӣ ва имтиёзҳои зерин муқаррар карда мешаванд:

- кӯмаки тиббии ройгон дар доираи барномаи кафолатҳои давлатии кӯмаки тиббӣи санитарии ройгон ба аҳоли, гирифтани доруворӣи ройгон (аз рӯи дастури духтур), таъобат ва шинонидани дандонҳои сунъии ройгон ба зарардидагон (ба истиснои қолабҳо аз фулузоти қиматбаҳо);

- таъобати ройгони ҳарсолаи санаторию курортӣ ё пардохти ҷубронпулӣ ба андозаи арзиши миёнаи роҳат дар дохили Ҷумҳурии Тоҷикистон барои шахсони дар бандҳои «а», «б» ва «в» моддаи 4 Қонуни мазкур нишон додашуда аз ҷои қор ва барои шахсони дар бандҳои «г», «д» ва «е» моддаи 4 Қонуни мазкур аз мақомоти ҳифзи иҷтимоии маҳалли зист;

- пардохти ҳаққи хизмати алоқа (ғайр аз гуфтугӯҳои телефони байнишаҳрӣ ва байналмилалӣ), хизмати коммуналӣ (оби гарм ва гармкунӣ, оби хунук), баровардани партовҳо ва хизматрасонии фонди манзилӣ (50 фоиз);

- нигоҳ доштани андозаи маоши пешина ҳангоми гузаронидан ба қори каммузд тибқи тартиби муқаррарнамудаи Кодекси меҳнати Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- хизматрасонӣ аз тарафи шӯъбаи ҳифзи иҷтимоӣ дар хона ба шахсони барҷоманда ва маъҷуб дар сурати набудани ҳешу табори наздики онҳо;

- истифодаи ройгони нақлиёти мусофиркашонӣ (ба ғайр аз такси) дар дохили ҷумҳурӣ, рафтуо қардан барои таъобат бо нақлиёти роҳи оҳан ва ҳавоӣ барои шахсони дар бандҳои «а», «б» ва «в» моддаи 4 Қонуни мазкур дар ҳаҷми 50 фоиз, барои шахсони дар банди «г» моддаи 4 Қонуни мазкур тибқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Давлатҳои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил;

- истифодаи рухсатии навбатии ҳарсолаи пардохтшаванда дар вақти барои онҳо мусоид, инчунин гирифтани рухсатии иловагии музднок ба муддати 14 рӯзи тақвимӣ;

- додани ҷубронпулӣи ҳарсола ба оилаҳои бесаробонмондаи шахсони бар асари фалокати нерҶҶоҶи барқи атомии Чернобил зарардида дар ҳаҷми арзиши миёнаи роҳати санаторию курортӣ;

- пардохти хароҷоти рӯзмарра ҳангоми сафар барои муоинаи тиббӣ ҷиҳати муайян намудани таъсири шуоъафканӣ;
  - пардохти кӯмакпулии яквақтаи ҳарсола дар ҳаҷми се нишондиҳанда барои ҳисобҳо ба шахсони дар бандҳои «а», «б» ва «в» моддаи 4 муайяншудаи Қонуни мазкур;
  - ба муассисаҳои давлатии таълимии миёнаи махсус ва олий тибқи квотаҳои муқарраргардида дохил шудани фарзандони шаҳрвандони зарардида;
  - дар хона – интернатҳои кӯҳансолон, маъҷубон ва интернатҳои махсусгардонидашуда бе навбат ҷойгир намудани шаҳрвандони зарардида;
  - истифода аз қарзҳои имтиёзнок бо мақсади харидан ва ё сохтмони хонаи истиқоматӣ (аз ҷумла қарзи ипотекаӣ);
  - таъмини нафақаи имтиёзнок тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон;
  - истифода аз дигар имтиёзҳои, ки қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ кардааст.
- Тартиби пардохти ҷубронпулӣ ва имтиёзҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамояд.

Моддаи 9. Хизматрасонию тиббӣ ба шаҳрвандоне, ки бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил зарар дидаанд

Шаҳрвандони дар моддаи 4 Қонуни мазкур зикршуда, инчунин кӯдакони баъди фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил таваллудшудаи онҳо, ки дар он маврид шуоъафкании радиоактивӣ метавонист ба онҳо низ таъсир расонад, бояд ҳатман таҳти мушоҳидаи тиббии доимӣ қарор гиранд. Барои ба қайд гирифтани ин шахсон феҳристи давлатӣ тартиб дода мешавад.

Хизматрасонию тиббӣ ба шаҳрвандони зарардида ва мушоҳидаи диспансерии онҳо аз тарафи муассисаҳои ниғаждорӣ таъдурӯстӣ давлатӣ дар ҷои истиқомат ё қори онҳо амалӣ гардонидани мешавад. Хизматрасонию махсуси тиббии ин гурӯҳи шаҳрвандонро муассисаҳои таъмин месозанд, ки номгӯи онҳо, тартиби хизматрасонию тиббӣ, инчунин гузаронидани мушоҳидаи тиббии доимии онҳо аз тарафи мақоми ваколатдори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

Сабабҳои бемории шаҳрвандони зарардидаи дар моддаи 4 Қонуни мазкур зикршударо, ки бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил бемор ва маъҷуб гардидаанд, комиссияҳои экспертию тиббӣю меҳнатие (КЭТМ) муқаррар менамоянд, ки онҳоро мақомоти ваколатдори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон таъсис додааст.

Шаҳрвандоне, ки бо қарори шӯрои экспертию ва комиссияҳои экспертию тиббӣю меҳнатӣ (КЭТМ) розӣ нестанд, ҳуқуқ доранд ҷиҳати баррасии такрорӣ парванда ба Комиссияи экспертию тиббӣю меҳнатии ҷумҳуриявӣ муроҷиат намоянд.

Моддаи 10. Ҳифзи иҷтимоӣ, хизматрасонию тиббӣ ва солимгардонию кӯдакону наврасон

Ба кӯдакону наврасони бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил зарардида, ки дар банди «д» моддаи 4 Қонуни мазкур зикр гардидаанд, имтиёзҳои зерин муқаррар карда мешавад:

- гузаронидани мушоҳидаи ҳатмии тиббии ҳарсолаи ройгон дар муассисаҳои тиббии давлатӣ;
- таъмини ройғони доруворӣ (аз рӯи дастури духтур) барои табобати дармонгоҳии кӯдакон ва занҳои ҳомиладори бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил зарардида;
- табобати ройгон тибқи дастури тиббӣ дар муассисаҳои санаторию курортӣ соҳаи дахлдор;
- рафтуоии ройғони кӯдакон дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамроҳи падар ё модар, васӣ ё парастор бо нақлиёти роҳи оҳан, дар ноҳияҳои, ки роҳи оҳан надоранд, бо нақлиёти ҳавоӣ ё нақлиёти байнишаҳрӣ то муассисаи табобатӣ ва санаторию курортӣ;
- ҳузури модар бо кӯдаки бемор дар муассисаҳои табобатӣ бо пешниҳоди духтур дар давраи табобат;
- таъмин кардани кӯдакони зарардида бо озуқа, аз ҷумла дар мактабҳо ва кӯдакостонҳо бо

арзиши миёнаи аз тарафи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ муайяншуда.

Кӯдаконе, ки осеби ба падар ё модарашон расида ба онҳо гузаштааст, аз имтиёзҳои дар Қонуни мазкур пешбинишуда истифода мебаранд.

Ба падар ё модари кӯдакони то 16-солаи бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил зарардида имтиёзҳои зерин муқаррар карда мешаванд:

- пардохти варақаи корношоямӣ барои нигоҳубини кӯдаки бемор ба андозаи 100 фоизи маоши миёнаи падар ё модар;

- пардохти 100 фоизаи варақаи корношоямӣ ба падар ё модаре, ки ба кӯдаки бемор дар муассисаи табобатӣ дар давоми табобат ҳамроҳӣ менамояд.

Тартиби хизматрасонии тиббӣ ва солимгардонии кӯдакону наврасонро, ки дар моддаи мазкур нишон дода шудааст, Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

Моддаи 11. Кафолатҳои иловагӣ ба шахрвандоне, ки бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил зарар дидаанд

Кафолатҳои иловагиро ба шахрвандони зарардида Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд.

Мақомоти ҳокимияти давлатӣ, мақомоти маҳаллии ҳокимияти давлатӣ, мақомоти худидоракунии маҳаллӣ, шахсони мансабдор, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, корхонаҳо, муассисаҳо ва ташкилотҳо новобаста ба шакли моликият дар доираи салоҳияташон оид ба беҳбудии шароити моддию маишӣ, маънавӣ, хизматрасонии тиббӣ, инчунин амалӣ намудани фаъолияти соҳибкорӣ ва дигар ҳолатҳо нисбати шахрвандони зарардида чораҳои иловагӣ меандешанд.

Моддаи 12. Маблағгузориҳои чорабиниҳои ҳифзи иҷтимоии шахрвандоне, ки бар асари фалокати нерӯгоҳи барқи атомии Чернобил зарар дидаанд

Чорабиниҳои ҳифзи иҷтимоии шахрвандони зарардида аз ҳисоби манбаъҳои зерин маблағгузорӣ мешаванд:

- аз маблағи буҷети давлатӣ;

- аз маблағи фондҳои мақсаднок;

- аз хайрияи шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ;

- аз дигар манбаъҳои маблағгузорию, ки қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст.

Моддаи 13. Танзими муносибатҳо вобаста ба таъмини нафақа

Муносибатҳо вобаста ба таъмини нафақаи шахрвандони зарардида ва аъзои оилаи онҳо тибқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ба танзим дароварда мешаванд.

БОБИ III. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 14. Ҷавобгарӣ барои риоя накардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур мутобиқи қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгарӣ кашида мешаванд.

Моддаи 15. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

Э.Раҳмонов

ш. Душанбе, 5 марти соли 2007

№ 242